

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Wstęp	23

Rozdział I. Organizacja międzynarodowa jako podmiot stosunków

międzynarodowych (Ewa Latoszek)	27
1. Geneza organizacji międzynarodowych	27
2. Podmiotowość prawna organizacji międzynarodowych	29
3. Wspólnoty Europejskie jako podmiot prawa międzynarodowego	31
4. Klasyfikacja organizacji międzynarodowych	37
5. Statut organizacji międzynarodowych	41
5.1. Rewizja statutu	43
5.2. Interpretacja postanowień statutu	44
6. Siedziba organizacji międzynarodowych	45
7. Rodzaje członkostwa w organizacjach międzynarodowych	46
8. Ramy instytucjonalne współpracy państw z organizacją międzynarodową	49
9. Proces podejmowania decyzji	50
9.1. Organy międzyrządowe	50
9.2. Organy administracyjne	51
9.3. Organy parlamentarne	53
9.4. Organy pomocnicze	53
10. Procedury głosowania i charakter prawny uchwał organizacji międzynarodowej	54
11. Finansowanie organizacji międzynarodowych	56
12. Funkcje organizacji międzynarodowych	57

Rozdział II. Organizacja Narodów Zjednoczonych – jako międzynarodowa

organizacja uniwersalna (Magdalena Proczek)	62
1. Geneza ONZ	62
2. Cele i funkcje Organizacji Narodów Zjednoczonych	64
3. Członkostwo w Organizacji Narodów Zjednoczonych	66
4. Osobowość i podmiotowość prawna ONZ	68
5. Struktura ONZ	69
5.1. Zgromadzenie Ogólne	70
5.2. Rada Bezpieczeństwa	74
5.3. Rada Gospodarczo-Społeczna	77
5.4. Rada Powiernicza	81
5.5. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości	82

5.6. Sekretariat	84
5.7. Międzynarodowy Trybunał Karny	85
6. Finansowanie działalności ONZ	87
7. Działalność ONZ	89
8. Współpraca ONZ z organizacjami międzynarodowymi	94
9. Polska w ONZ	95
 Rozdział III. System NZ – wybrane organizacje wyspecjalizowane NZ	
(Magdalena Proczek)	99
1. Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego	99
1.1. Geneza ICAO	99
1.2. Cele i funkcje ICAO	100
1.3. Członkostwo w ICAO	102
1.4. Struktura ICAO	102
1.5. Budżet ICAO	105
1.6. Działalność ICAO	105
1.7. Współpraca ICAO z organizacjami międzynarodowymi	106
1.8. Polska w ICAO	107
2. Światowa Organizacja Zdrowia	108
2.1. Geneza WHO	108
2.2. Cele i funkcje WHO	108
2.3. Członkostwo w WHO	110
2.4. Struktura WHO	111
2.5. Środki finansowe WHO	114
2.6. Działalność WHO	116
2.7. Współpraca WHO z organizacjami międzynarodowymi	117
2.8. Polska w WHO	118
3. Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury	119
3.1. Geneza UNESCO	119
3.2. Cele i funkcje UNESCO	120
3.3. Członkostwo w UNESCO	121
3.4. Struktura UNESCO	122
3.5. Źródła finansowania UNESCO	124
3.6. Działalność UNESCO	125
3.7. Współpraca UNESCO z organizacjami międzynarodowymi	127
3.8. Polska w UNESCO	127
 Rozdział IV. Od Układu Ogólnego w Sprawie Taryf Celnych i Handlu do Światowej Organizacji Zdrowia (Magdalena Proczek)	
1. Układ Ogólny w Sprawie Taryf Celnych i Handlu	131
1.1. Geneza GATT	131

1.2. Cele i funkcje GATT	132
1.3. Członkostwo w GATT	135
1.4. Struktura GATT	135
1.5. Środki finansowe GATT	136
1.6. Działalność GATT	136
1.7. Polska w GATT	140
2. Światowa Organizacja Handlu	141
2.1. Powstanie WTO	141
2.2. Cele i funkcje WTO	142
2.3. Członkostwo w WTO	143
2.4. Struktura WTO	144
2.5. Budżet WTO	145
2.6. Działalność WTO	145
2.7. Współpraca WTO z organizacjami międzynarodowymi	146
2.8. Polska w WTO	146

Rozdział V. Międzynarodowy Fundusz Walutowy i jego rola w rozwiązywaniu problemów gospodarczych (Magdalena Proczek)	152
1. Geneza MFW	152
2. Rewizje statutu MFW	153
3. Cele i funkcje MFW	158
4. Członkostwo w MFW	159
5. Struktura MFW	160
6. Mechanizm podejmowania decyzji w MFW	169
7. Środki finansowe MFW	170
8. Działalność MFW	176
9. Współpraca MFW z organizacjami międzynarodowymi	184
10. Polska w MFW	185

Rozdział VI. Bank Światowy jako instytucja globalna o charakterze finansowym (Ewa Latoszek)	190
1. Geneza Międzynarodowego Banku Odbudowy i rozwoju	190
2. Cele statutowe Banku Światowego i jego funkcje	190
3. Członkostwo w Banku Światowym	192
4. Struktura Banku	193
5. Kapitał Banku Światowego	195
5.1. Kapitał zakładowy	195
5.2. Fundusze własne	196
6. Warunki i zasady udzielania pożyczek przez Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	198
7. Program małych grantów	202
8. Współpraca Banku Światowego z innymi organizacjami	203

8.1.	Grupa Banku Światowego	203
8.1.1	Międzynarodowa Korporacja Finansowa	204
8.1.2.	Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju	206
8.1.3.	Międzynarodowa Agencja ds. Dysput Inwestycyjnych	208
8.1.4.	Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycji	209
8.2.	Międzynarodowy Fundusz Walutowy a Bank Światowy	210
9.	Działalność Banku Światowego oraz strategię współpracy z Polską	212
9.1.	Główne kierunki działalności Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju	212
9.2.	Działalność Banku Światowego w Polsce w latach dziewięćdziesiątych	214
9.2.1.	Cele działalności Banku Światowego w Polsce	214
9.2.2.	Główne obszary współpracy Banku Światowego w Polsce w latach 1990–1996	216
9.2.3.	Główne dziedziny działalności Banku Światowego w Polsce w latach 1997–1999	219
9.2.4.	Kierunki współpracy Polski z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju w 2000 r.	222
9.2.5.	Pożyczki na lata 2000–2001	224
9.2.6.	Barierę absorpcji pożyczek Banku Światowego w Polsce ...	224
9.3.	Pożyczki Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju dla innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej	227
10.	Ocena działalności Banku Światowego	228

Rozdział VII.	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – źródło finansowania dla krajów Europy Środkowej i Wschodniej (Ewa Latoszek)	230
1.	Geneza Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju	230
2.	Cele i funkcje Banku	231
3.	Członkostwo w EBOR	232
4.	Mechanizm podejmowania decyzji w EBOR	235
5.	Polityka finansowa Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju	237
5.1.	Zasoby kapitałowe EBOR	237
5.1.1.	Kapitał akcyjny Banku	238
5.1.2.	Fundusze specjalne EBOR	241
5.2.	Instrumenty finansowe stosowane przez EBOR	241
5.2.1.	Zasady udzielania pożyczek przez Bank	242
5.2.2.	Inwestycje kapitałowe Banku	243
5.2.3.	Gwarancje EBOR	243
5.2.4.	Inwestycje Banku w akcje i udziały	244
5.3.	Zasady finansowania projektów przez EBOR	244
5.4.	Sposoby współfinansowania	245
5.5.	Procedury akceptacji i oceny wyników w EBOR	246

6. Działalność Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Polsce i w pozostałych krajach Europy Środkowej i Wschodniej	250
6.1. Podsumowanie działalności Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Polsce	255
6.2. Wpływ Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju na rozwój Europy Środkowej i Wschodniej	260
Rozdział VIII. Europejski Bank Inwestycyjny jako agencja wyspecjalizowana Wspólnot Europejskich (Ewa Latoszek)	
1. Geneza Europejskiego Banku Inwestycyjnego	267
2. Cele EBI	268
3. Źródła finansowania EBI	268
3.1. Fundusze własne	268
3.2. Zewnętrzne źródła finansowania EBI	271
4. Waluta EBI	273
5. Warunki i zasady udzielania pożyczek przez EBI	276
5.1. Składanie i rozpatrywanie wniosków o udzielenie pożyczki	279
5.2. Finansowanie projektów	280
6. Struktura Europejskiego Banku Inwestycyjnego	280
7. Współpraca z innymi instytucjami Wspólnot Europejskich	284
8. Formy i obszary działalności EBI w latach dziewięćdziesiątych w krajach członkowskich Wspólnot Europejskich	285
8.1. Rozwój regionalny	288
8.2. Walka z bezrobociem	290
8.3. Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw	291
8.4. Amsterdamski Program Działań Specjalnych	291
8.5. Europejska struktura komunikacyjna	292
8.6. Środowisko naturalne i miejskie	295
8.7. Ochrona energii	297
8.8. Konkurencyjność przemysłu oraz małych i średnich przedsiębiorstw	298
8.9. Promowanie i integracja rynków kapitałowych krajów członkowskich Unii	299
9. Działalność kredytowa Banku w krajach nieczłonkowskich w latach dziewięćdziesiątych	300
Rozdział IX. Rada Europy i jej znaczenie w dziedzinie ochrony praw człowieka oraz tworzenia prawa europejskiego o charakterze społecznym (Ewa Latoszek)	
1. Geneza Rady Europy	311
2. Członkostwo	312
3. Działalność Rady Europy w latach 1945–1997	313

4. Struktura wewnętrzna Rady Europy	316
5. System ochrony i główne procedury kontrolne w dziedzinie przestrzegania praw człowieka	322
5.1. Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności	323
5.2. Europejska Karta Społeczna	328
5.3. Europejska konwencja o zapobieganiu torturom	330
5.4. Inne działania Rady Europy w dziedzinie ochrony praw człowieka	332
6. Inne kierunki działalności Rady Europy w latach 1949–1999	334
6.1. Europejska konwencja kulturalna	334
6.2. Dziedzictwo kulturowe	335
6.3. Uregulowania Rady Europy dotyczące sportu i jego społecznego znaczenia	336
6.4. Edukacja	337
6.5. Działalność Rady Europy w dziedzinie ochrony zdrowia i środowiska	337
6.6. Działalność Rady Europy w dziedzinie prawa europejskiego	340
7. Działalność Rady Europy na rzecz pomocy dla państw Europy Środkowej i Wschodniej	342
8. Programy Rady Europy realizowane wspólnie z Komisją Europejską Wspólnot Europejskich	345
9. Współpraca Rady Europy z innymi organizacjami europejskimi	345
9.1. Rada Europy a Wspólnota Europejska	345
9.2. Współpraca Rady Europy z OBWE	346
9.3. Kooperacja Rady Europy z OECD	347
Rozdział X. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – geneza, mechanizm funkcjonowania, struktura, działalność (Ewa Latoszek)	350
1. Geneza OECD, jej cele i mechanizm funkcjonowania	350
2. Struktura organizacji	354
2.1. Rada OECD	354
2.2. Komitet Wykonawczy, komitety sektorowe i inne organy pomocnicze	356
2.3. Agencje i organizacje afiliowane: „system OECD”	358
2.4. Sekretarz Generalny i Sekretariat	359
3. Budżet organizacji	360
4. Członkostwo i reprezentacja państw w OECD	361
4.1. Członkostwo zwyczajne	361
4.2. Członkostwo stowarzyszone i status państw partnerskich	363
4.3. Prawa i obowiązki państw członkowskich	364
4.4. Reprezentacja państw członkowskich	365

5. Działalność OECD w latach 1961–2000	366
5.1. Ewolucja sposobów działalności i dziedzin polityki OECD	366
5.2. Liberalizacja handlu	367
5.3. Liberalizacja przepływu usług i kapitału – kodeksy liberalizacyjne	369
5.4. Liberalizacja bezpośrednich inwestycji zagranicznych	374
5.5. Inne wybrane dziedziny działalności OECD	375
5.6. Aktualne priorytety działalności organizacji	378
6. Współpraca Polski z OECD w latach 1989–1996	379
6.1. Współpraca Polski z organizacją do podpisania tzw. Memorandum of Understanding (4 czerwca 1991 r.)	379
6.2. Współpraca Polski z OECD w ramach programów PIT	382
6.3. Starania Polski o przyjęcie do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	386
6.4. Efekty przystąpienia Polski do OECD	390
6.4.1. Procesy dostosowawcze Polski do standardów OECD	391
6.4.2. Jednolite warunki prowadzenia działalności dla podmiotów krajowych i zagranicznych w ramach OECD	392
6.4.3. Liberalizacja przepływu kapitału i technologii	393
7. Prognozy dotyczące przyszłej działalności OECD	394

Rozdział XI. Północnoamerykańska Strefa Wolnego Handlu w procesie integracji gospodarczej na kontynencie amerykańskim (Ewa Latoszek) .	396
1. Przesłanki powstania NAFTA	396
2. Przyczyny zaangażowania się Stanów Zjednoczonych na rzecz integracji regionalnej	402
3. Współpraca gospodarcza między Meksykiem, USA i Kanadą przed utworzeniem NAFTA	404
4. Geneza NAFTA	411
5. Postanowienia NAFTA	415
6. Skutki powstania NAFTA dla krajów członkowskich	423
6.1. Efekty NAFTA po upływie roku	423
6.2. Kryzys meksykański w 1995 r.	424
6.3. Skutki funkcjonowania NAFTA do 1999 r.	426
7. NAFTA a kraje trzecie	429

Rozdział XII. Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej – geneza i przesłanki utworzenia, działalność (Ewa Latoszek)	433
1. Droga państw Azji Południowo-Wschodniej do współpracy regionalnej	433
2. Geneza i ewolucja ASEAN	437
3. Ramy organizacyjne ASEAN	441

4. Kierunki współpracy politycznej państw członkowskich ASEAN	443
4.1. Od założeń społeczno-ekonomicznych do aspektów politycznych	443
4.2. Koncepcja neutralizacji Azji Południowo-Wschodniej	444
4.3. Koncepcja „odporności”	446
4.4. Pokonywanie konfliktów wewnątrz regionu	447
4.5. Problem kambodżański	448
5. Współpraca gospodarcza w ramach ASEAN	449
5.1. Czynniki wpływające na rozwój współpracy gospodarczej państw ASEAN	450
5.2. Skutki ekonomiczne współpracy państw ASEAN	452
6. Współpraca ekonomiczna z krajami trzecimi	456
Rozdział XIII. Wspólny Rynek Południa – obiecująca inicjatywa integracji gospodarczej w Ameryce Południowej w latach dziewięćdziesiątych (Ewa Latoszek)	460
1. Podłoże historyczne – proces tworzenia Wspólnego Rynku Południa MERCOSUR	461
2. Cele MERCOSUR – postanowienia Porozumienia z Asuncion	463
3. Struktura instytucjonalna ugrupowania	465
4. Program liberalizacji wymiany handlowej między krajami członkowskimi MERCOSUR	467
5. Umowy o przystąpieniu do MERCOSUR innych krajów Ameryki Łacińskiej	468
6. Działalność MERCOSUR w latach 1991–1998	470
6.1. Integracja gospodarcza między państwami członkowskimi MERCOSUR	470
6.2. Integracja gospodarcza między MERCOSUR a krajami stowarzyszonymi	476
7. MERCOSUR a handel międzynarodowy (NAFTA, Unia Europejska) ..	477
Rozdział XIV. Pakt Północnoatlantycki jako przykład międzynarodowej organizacji międzyrządowej o charakterze wojskowym (Ewa Latoszek)	484
1. Organizacyjne ramy Sojuszu Północnoatlantyckiego	484
1.1. Geneza Paktu	485
1.2. Zasady nabywania członkostwa	486
1.3. Członkostwo Polski w Sojuszu	487
1.4. Podstawowe zasady działania NATO	487
1.5. Struktura NATO	488
1.5.1. Organizacja polityczna	490
1.5.2. Organizacja wojskowa	495

1.6. Polityka Sojuszu i mechanizm decyzyjny	499
1.6.1. Zasada consensusu i wspólne decydowanie	499
1.6.2. Rozwiązywanie sytuacji kryzysowych	500
1.7. Zarządzanie finansami w NATO	501
1.7.1. Zasady wspólnego finansowania	501
1.7.2. Zarządzanie finansami w Pakcie	502
2. Transformacja Sojuszu w latach 1989–1999	504
2.1. Działalność NATO po likwidacji Układu Warszawskiego	504
2.2. Organizacje współdziałające z NATO	508
2.2.1. Północnoatlantycka Rada Współpracy	508
2.2.2. Partnerstwo dla Pokoju	510
2.2.3. Euroatlantycka Rada Partnerstwa	513
2.2.4. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie a NATO	514
2.2.5. Współpraca Organizacji Narodów Zjednoczonych z NATO	515
2.2.6. Współpraca Unii Zachodnioeuropejskiej z NATO	516
3. Proces rozszerzania Paktu w latach 1989–1999	517
3.1. Rozwój stosunków z państwami Europy Środkowej i Wschodniej po 1989 r.	517
3.2. Współpraca NATO z Rosją	520
3.3. Stanowisko Rosji wobec rozszerzenia Paktu	522
3.4. Współpraca NATO z Ukrainą	523
3.5. Koszty poszerzenia Sojuszu	525
4. Operacje pokojowe NATO	526
4.1. Znaczenie operacji pokojowych	526
4.2. Operacje pokojowe w doktrynie NATO	527
4.3. Terminologia Paktu dotycząca operacji pokojowych	530
5. Udział Polski w misjach pokojowych Sojuszu	531
5.1. Polski kontyngent wojskowy w siłach IFOR	531
5.2. Polski kontyngent wojskowy w siłach SFOR	532
5.3. Udział polskich sił zbrojnych w oddziałach KFOR	532

Rozdział XV. Działalność Amnesty International i Międzynarodowego

**Komitetu Czerwonego Krzyża jako międzynarodowych organizacji
pozarządowych (Ewa Latoszek)**

534

1. Charakterystyka międzynarodowych organizacji pozarządowych	534
1.1. Zasady działania międzynarodowych organizacji pozarządowych ..	534
1.2. Geneza międzynarodowych organizacji pozarządowych	536
2. Podział międzynarodowych organizacji pozarządowych	538
2.1. Kryterium zakresu przedmiotowego działalności	538
2.2. Kryterium zakresu współpracy z innymi organizacjami	539

3. Funkcje międzynarodowych organizacji pozarządowych	540
4. Międzynarodowe organizacje pozarządowe a ochrona praw człowieka	541
5. Amnesty International	541
5.1. Początki organizacji	542
5.2. Działalność Amnesty International w latach dziewięćdziesiątych ..	544
5.3. Struktura i organizacja Amnesty International	546
5.4. Cele Amnesty International	548
5.5. Działalność Amnesty International	549
5.6. Budżet organizacji	553
5.7. Działalność Amnesty International w Polsce	554
6. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża	556
6.1. Geneza MKCK	556
6.2. Celc organizacji	557
6.3. Status Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża	558
6.3.1. Narodowość członków	558
6.3.2. MKCK a Międzynarodowy Czerwony Krzyż	558
6.3.3. Struktura wewnętrzna organizacji	559
6.4. Działalność Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża ...	560
6.5. Budżet Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża	566
6.6. Ochrona ofiar wojny w Polsce	568
Bibliografia	572
Spis tabel	591
Spis wykresów, schematów i rysunków	594